Horizon.taal

Jaargang 38 - nummer 226

Juli - augustus 2007

De hypnotische kracht van het woord (p. 4)

Εσπεράντο

HORIZONTAAL

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 38ste jaargang.

Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Redactie en administratie:

Vlaamse Esperantobond v.z.w.
Frankrijklei 140
2000 Antwerpen
tel.: 03 234 34 00
fax: 03 233 54 33
E-post: horizon.taal@skynet.be
Webstek: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 25,00 EUR

Rekeningen:

t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55
of Fortis 001-2376527-06.

Redactie:

Lode Van de Velde

Medewerkers:

Petro De Smedt, Ivo Durwael, Agnes Geelen, Paul Peeraerts, Roland Rotsaert, André Ruysschaert, Emiel Van Damme, e.a.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Advertentietarieven: (alle prijzen zijn in euro)

	1-malig	3-malig*	6-malig*
formaat 1/1:	250	625	1000
formaat 1/2:	150	375	600
formaat 1/3:	110	275	440
formaat 1/4:	80	200	320
formaat 1/6:	55	140	220
formaat 1/12:	30	75	120

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie
van een door u drukklaar geleverd exemplaar.

Op deze tarieven geldt het BTW-tarief van 21%.

Kleurtoeslag bedraagt 125 euro per kleur en per inlassing.

De voorbije maanden zijn er heel wat interessante activiteiten geweest. In de eerste plaats komt het grote jubileumweekend van de Esperantogroep van Antwerpen, maar - met het risico iets over het hoofd te zien - ook de iets kleinere activiteiten zoals de Vlaamse Ardennendag, de Esperantoavond voor het opvangcentrum van het Rode Kruis in Brugge, de wandelzoektocht in Gent, de wandeling onder Gent, waren zeer succesvol. En dit is slechts een opsomming van de evenementen waaraan ik zelf deelgenomen heb... resten uiteraard nog de wandeling van de groep van Kalmthout, het jubileum van de groep in Brussel, enz. enz.

Helaas is er van geen van deze activiteiten een verslag binnengekomen; enkel foto's. Ik hoop voor volgend nummer toch wat meer materiaal te hebben. Dus, beste leden, wees niet bang om in je pen te kruipen... ook ik laat mijn teksten nalezen door onze zeer bekwame proeflezer, moest dat de reden tot aarzeling zijn...

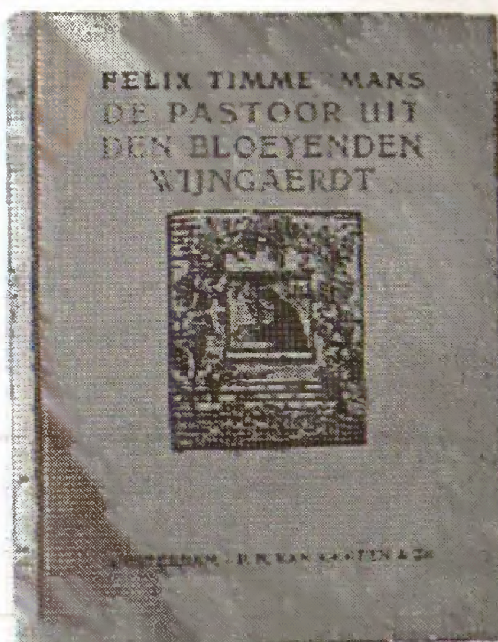
Hierbij wens ik alle leden alvast een goede zomer(vakantie) toe, zodat we volledig uitgerust met frisse moed en ideeën aan een succesvol nieuwe seizoen kunnen beginnen!

Lode

INHOUD

Meerdere malen stelde ik vast hoe één enkel woord in een zin of uitdrukking een lezer kan hypnotiseren, een professor kan doen dwalen, een vertaler het Noorden doen verliezen. Nog elke dag, en dat al meer dan dertig jaar, heeft Kjoko wel een lijstje voor me klaar met woorden... die meestal uit een uitdrukking komen, vaak zelfs alleen maar in die uitdrukking gebruikt worden en ... waarbij ik meestal de betekenis van het enkele woord niet ken. Wat is een "ootje"? Veel kans dat ge antwoordt dat dat woord niet bestaat in 't Nederlands, tot iemand op de proppen komt (wat zijn die proppen?) met "In 't ootje genomen worden".

"Floere, het fluwijn" van Ernest Claes werd ooit in het Japans vertaald. Niet rechtstreeks, maar via een Duitse vertaling. Op een bepaald ogenblik schrijft Claes: *Wele heeft haar moedergenot aan 't woelen en stoeien van haar kroost.* (Wele is de naam van een konijn). In het Duits wordt het: *Weele hat eine mütterliche Freude an den Wühlen und Toben ihrer Brut.* Nu is het verhaaltje dat Japanners het verschil niet kennen tussen de klank l en de klank r geen fabeltje! Ook na dertig jaar vraagt Kjoko me regelmatig: of iets *met een lange r* of *met een korte r* geschreven wordt, en vergist zich tussen *fragoj* en *flagoj*. De Japanner ziet *Brut* en ruikt *Blut*! Te zijner ontlasting (?) voeg ik er onmiddellijk bij dat het Duitse boek in fraktuur (Gotisch schrift) gedrukt is... En hij moet dus een betekenis vinden met bloed. Hij komt dan tot (in vertaling) *Zij verheugt zich met een gemoed zoals een moeder, over het feit dat hun bloed wild ruist...*

Denk nu niet dat we zelf, in onze eigen taal, nooit mislezen! Doe eens de test! Maar eerlijk! Met controle, of best met inlezen op band. Lees luidop de volgende tekst uit Floere:

De wind kruipt weg, helemaal, achter de dikke muren van de nacht. De stilte zakt neer over het hoevedak. Floere balt zich klein ineen in de ronde zinking van de dakpan. Hij hoort die stilte. Zijn oogjes spieden scherp omhoog naar waar het zoeven van de boomkruinen was. Floere ziet de verte niet, maar als nu het gevaar nader sluipt zal hij gereed zijn.

O.K. Indien ge *zo-even* gelezen hebt, dan was dat fout! Daarom moet ge nu niet onmiddellijk naar de dokter of de psychiater lopen. Ik deed de test in twee universiteiten, bij studenten Germaanse, en 90% las ook *zo-even* in plaats van *zoeven*. De zin is in orde, althans voor mij, een beetje elliptisch (zet "gebleven" tussen boomkruinen en was). Even voordien was er het zoeven van de wind in de boomkruinen, nu is het doodstil... waar is dat zoeven gebleven? De Duitse vertaler was ook gehypnotiseerd door die "zo-even" die er niet staat, en moet absoluut een zin hebben met soeben: *Seine Auglein spähen scharf empor nach dem, was soeben von den Baumkronen kam.*

Een mooi voorbeeld van de hypnotische kracht vond ik in een vertaling van "De Pastoor uit den Bloeiende Wijngaard" van Felix Timmermans. Het werd in het Duits vertaald door een Vlaming, die min of meer gedwongen na de eerste wereldoorlog betere oorden opzocht en naar Duitsland trok. Een ideale vertaler dus, want waarschijnlijk (bijna) even goed thuis in beide talen. Te goed thuis zelfs in zijn nieuwe huis- tuin- en keukentaal (hij was met een Duitse gehuwd) want als hij leest: *In Afrika (is*

de lucht) rot .... dan kan hij er niet aan weerstaan om het *rot* in het Duits i.p.v. in het Nederlands te lezen. Hij vertaalt dan ook: *in Afrika rot*. Ik vond de fout omdat Kjoko mij vroeg waarom de lucht in Afrika rood is. Voor de dures-de-comprenure, het gaat hier over *putra* en *ruğa*.

Soms spelen de ogen van de lezer ook haasje-over. Lees en vertaal:
Floere doodt Zwinge de wezel, met zijn wijfje, en als hij op een avond Vratte de das aanvalt, vlucht deze juist bijtijds in zijn hol onder de wilgestruik, waar Floere hem niet aan kan.
Als ge, zoals de Duitse vertaler, iets hebt in de aard van: *wo Flure ihn nicht fassen kann* dan zit ge weer eens fout! Er staat immers niet: *waar Floere niet aan hem kan*! Er is een groot verschil tussen *aan iemand kunnen* en *iemand aankunnen*. Toegegeven, *aan* en *kan* zou in één woord geschreven moeten staan, maar het staat ook in twee woorden in het origineel.

Nog eens naar Floere:
En aldoor weet Floere dat hij hier ingesloten is, dat er hier perikelen zijn die buiten zijn belevenis en ervaringen staan, en tweemaal loopt hij terug naar het holletje in de schuurpoort, of het er nog is.
Een mooie zin, met een - voor ons - duidelijk einde, ondanks de opeenvolging van vijf éénlettergrepige woorden (wat stylistisch meestal afgekeurd wordt). Maar het drukt zo kernachtig uit hoe bezorgd Floere is, hoe bang hij is dat hij in geval van nood niet meer zal weggeraken. Van het grootste belang is dat holletje! Wie een kat heeft weet dat ook die graag heeft dat er een holletje (open deur) blijft als ze binnen slaapt! Maar de zin is elliptisch (en stylistisch maar goed ook!) want betekent: om te zien of het er nog is. Voor iemand die een taal niet door en door kent is zo een ellips bijzonder gevaarlijk. En inderdaad, de Duitse vertaler wist er geen blijf mee... en heeft dat stukje dan maar gewoon weggelaten.
Und stets ist ihm bewußt, daß er hier eingeschlossen ist, daß es hier Gefahren gibt, die ausserhalb seiner Erlebnisse und Erfahrungen liegen, und zweimal läuft er zurück zum Loch in Scheunentor...
Dat geeft dan aanleiding tot ernstiger fouten verderop.

Als slot nog even naar de Pastoor. De pastoor heeft voor een bezoeker een glaasje wijn uitgeschonken, en als zijn bezoeker, de horlogemaker, zijn glas uitheeft, gebeurt het volgende:
"Hij smaakt naar nog?" zegt de horlogiemaker, zijn glas vooruitschuivend. (hij = de wijn).
Ik vind het mooi dat Timmermans een vraagteken zet achter een bevestigende zin. Inderdaad het is een manier om te zeggen: schenk nog eens in! Ik wil nog wat... Eigenlijk is het dus wel een vraag. Maar de zin is een uitdrukking, die men maar begrijpt als men ze kent: "naar nog smaken" Volgens vD een belgicisme voor "het smaakt naar meer". Voor de Duitser geen probleem, ze bestaat immers ook in het Duits:
"Er smeckt nach mehr!" sagte der Uhrmacher und schob sein Glas vor.
Perfekt vertaald, al schrijft de gedisciplineerde Duitser een uitroepteken, en gebruikt hij de verleden tijd. Voor een Japanner vormt de uitdrukking een onoverkomelijke hindernis! Ik vermoed dat hij in plaats van *nach* gelezen heeft *nicht*, ... en in plaats van *vor* waarschijnlijk *vorne*? Hij komt tot zowat het tegengestelde van wat er staat: *Hij laat zeer overvloedig een nasmaak. De uurwerkmaker, zo zeggend, duwde zijn glas naar voor weg.*

Verschillende keren heb ik het meegemaakt dat een professor Japans met een zeer spitsvondige uitleg kwam voor een Japanse zin... maar dat (dat weet ik maar dank zij mijn wandelende woordenboek!) hij in feite gewoon verkeerd gelezen had, en gehypnotiseerd was door één of ander woord.

p.d.s.

Fine de 2002 Mireille Corobu metis en interreta forumo* demandon, kiu ofte leviĝas, kiam oni prezentas Esperanton al grekoj, nome ĉu en ĝia vortprovizo troviĝas grekaj vortoj, kaj kiom multaj. La respondo al la unua parto estas klare jesa - oni pensu nur pri «kaj»; al la dua parto tamen oni ne povas respondi per simpla cifero, eĉ proksimuma, kaj el la sekvanta analizo evidentiĝos kial ne :

1. Ekzistas en Esperanto amasego da vortoj kiujn kreis modernaj (t.e. renesancaj kaj postaj) kleruloj, ĉu en la de ili uzata ĝis antaŭ 150 jaroj latina, ĉu en la modernaj fontlingvoj de Esperanto mem (t.e. en la franca, germana, angla ktp.) surbaze de grekaj radikoj, sed kiuj ne jam ekzistis en la greka (kvankam ili plej ofte estis poste alprenitaj ankaŭ en ĝin). Mi pensas pri vortoj kiel "termometro" (el la grekaj θερμός = varma kaj μέτρον = mezurilo), "mikrobo" (gr. μικρός = malgranda + βίος = vivo), gramofono (gr. γραμμή = linio + φωνή = voĉo) k.s. Kreado de tiaj vortoj daŭras ĝis nun, kvankam plej ofte surbaze de vorteroj jam uzataj en la internacia scienc-teknika terminaro: ekz. pri la vortoj "magnetoskopo" aŭ "falokratio" oni povas argumenti ke ili estis faritaj ne rekte el la grekaj vortoj μαγνήτης = magneto kaj σκοπέω = rigardi, aŭ φαλλός = faluso kaj κράτος = regpotenco, sed el la jam antaŭe pruntitaj vortoj "magneto" kaj "faluso" kaj el la internacie konataj vorteroj "skop-" (de teleskopo, mikroskopo k.s.) kaj "krati-" (de "demokratio", "aristokratio" k.s.).

La "ekstera" limo de tiu vortoklaso estas iom malpreciza: ja preskaŭ ĉiuj tiaj vortoj estas enlaseblaj en Esperanton konforme al la "dekkvina regulo". En la komuna (nefaka) lingvo sentiĝas ia rezistemo kontraŭ tiu inundo: neniu diras "oftalmologo", kie simpla "okulisto" sufiĉas. Sed ĉu iu diras "renisto" anstataŭ "nefrologo"? Kaj kion fari pri "otorinolaringologo" - ĉu "nazorelgorĝisto"? (Skribinte tion, mi tuj ekaŭdis voĉon en la kapo dirantan «kial ne?»). En la faka lingvo, la inundo de grekdevenaj terminoj ŝajnas neevitebla; ankaŭ tiuj naciaj lingvoj, kiel la germana aŭ la nederlanda, kiuj komence provis rezisti, dirante ekzemple "Sauerstoff" aŭ "Wasserstoff" anstataŭ oksigeno kaj hidrogeno, tamen cedis antaŭ "Oxyd" aŭ "Hydrogenation"...

Se kalkuli ĉiujn tiujn vortojn kiel "devenantajn el la greka", tiam la procento de grekdevenaj vortoj en Esperanto certe montriĝos tre granda. Estas tamen diferenco inter la "grekeco" de vorto kiel "hidrogeno" (cetere misformita; ĝi devintus esti "hidrogono", kio ja signifas "akvo-naskanto", dum "hidrogeno" signifas laŭvorte "naskita el akvo"; sed Lavoisier ne scipovis la grekan ĝis tia nivelo de subtileco, kaj ŝarĝis la francan per tuta familio da simile misformitaj vortoj, "pathogène", "cancérigène", "électrogène", k.s.) kaj de vorto kiel "kaj"...

2. Duan klason da grekdevenaj vortoj konsistigas tiuj, kiujn la latina aŭ la modernaj fontlingvoj de Esperanto pruntepreni el la greka, kie ili jam ekzistis, ĉu en la sama senco, ĉu en senco pli vasta aŭ pli "komunuza". Mi pensas pri vortoj kiel "liro" (la muzikinstrumento, el kiu devenas - jam en la greka - la adjektivo "lirika"), "poeto" ("poemo", "poezio"...), "dramo", "teatro", "filozof(i)o", "geometr(i)o", "kubo" (origine signifanta "ĵetkubo", sed akirinta jam en la greka sian geometrian sencon), "sfero" (origine "pilko"), "akso" (origine "akso de rado") k.s.

Ene de ĉi tiu klaso oni povas distingi subklasojn:

a. Vortoj esprimantaj specife grekajn nociojn : ciklopo, centaŭro, muzo, draĥmo, obolo, hekatombo...

b. Vortoj konscie kreitaj (aŭ konscie prenitaj el la popola lingvo kaj ekuzitaj en specifa

scienca aŭ filozofia senco) de grekaj pensuloj, kaj poste enprenitaj en la latinan, kaj (tra ĝi kaj la modernaj fontlingvoj) en Esperanton. Temas ĉefe pri terminoj filozofiaj, filologiaj, astronomiaj aŭ geometriaj : harmonio, fenomeno, hipostazo - epiteto, perifrazo, idilio - eklipso, planedo, kometo - centro, poligono, parabolo...

[Parenteze pri ĉi lasta vorto: en la modernaj eŭropaj lingvoj ĝi estas uzata en du sencoj ŝajne tute senrilataj, nome (1) religi-instrua fablo, de Jesuo mem aŭ laŭ lia modelo, kaj (2) speco de koniko (el kio venas la senco verŝajne plej ofta en la nuntempa ĉiutaga franca, t.e. "satelita anteno"; mi povas imagi junan kateĥizaton demandanta la pastron ĉu Jesuo predikis televide!). La origina senco de la greka vorto estis "apudmeto", "komparo", el kio venas tute nature la religia senco; la geometria senco klarigeblas el tio, ke se oni difinas koordinatojn laŭ la granda akso de koniko kaj la tanĝanto je ties pinto, ĉe parabolo y*y egalas a*x, dum ĉe elipso aŭ hiperbolo (greke ="manko" resp. "troo", kp. la retorikan sencon de la samaj vortoj) ĝi estas malpli resp. pli granda. Cetere, ankaŭ "parolo" devenas - tra la franca - de la sama greka vorto!]

c. Vortoj komunuzaj, enprenitaj de la greka en la latinan kaj tra ĝi kaj la modernaj fontlingvoj en Esperanton, kune kun la koncerna nocio : leono, disko, horo, aero(!), eĥo, purpura, muziko, tragedio/tragika, komedio/komika, heroo, teatro, dramo...

d. Vortoj esprimantaj specife kristanajn nociojn kaj transprenitaj de la aliaj eŭropaj lingvoj kune kun kristanismo : evangelio, eklezio (origine "asembleo"), anĝelo, bapti, apostolo, episkopo (origine "superrigardanto" - la dua elemento estas la sama kiel en "teleskopo"), martiro (origine "atestanto"), eŭkaristio (origine "dankesprimo"), monaĥo (origine "solulo"), ortodoksa (origine "ĝustopinia"), katolika (origine "universala"), herezo ... kaj kompreneble, ankaŭ la vorto "Kristo" mem (origine "ŝmirito, sanktoleumito").

3. Ekzistas kelkaj - malmultaj - vortoj de hindeŭropa deveno, kiuj pro tio (kaj ne pro reciproka prunto) aperas kaj en la greka kaj en la latina, germana aŭ rusa/pola, tiel ke oni ne povas diri el kiu unuopa lingvo ili estis prenitaj en Esperanton. La plej evidenta ekzemplo estas la numeraloj : ĉu "du", "tri", "ok" kaj "dek" devenas de la grekaj "δύο, τρία, οκτώ, δέκα", aŭ de la latinaj "duo, tria, octo, decem" - se ne mencii ankaŭ la rusan "три"? Demando stulta, se tiel metita : Zamenhof evidente profitis tiun antaŭekzistantan similecon, kaj elektis siajn formojn konforme al ĝi. Same okazas pri "nun", trovebla samforme en la greka, sed ankaŭ en la latina (nunc) kaj en la germana

(nun); pri "mi", trovebla en tre simila formo en verŝajne ĉiuj hindeŭropaj lingvoj; pri "en", trovebla samforme en la greka, sed ankaŭ en la franca, kaj en tre simila formo ("in") en la latina, angla kaj germana; pri "patro", identa ("πατήρ, pater") kaj en la greka kaj en la latina; pri "dekstra", kiun Zamenhof evidente prenis el la latina "dexter", sed kiu ekzistas en la greka en la formoj δεξιός kaj (arĥaisme kaj malofte) δεξιτερός; pri "plata", parenca al la greka πλατύς (= larĝa); pri "bovo", parenca al la greka βους (kaj, nekredeble, al la germana "Kuh" = angla "cow" - sed tio estas alia rakonto...), sed fakte prenita el la samfamilia latina "bos", gen. "bovis"; kaj pri pluraj aliaj.

4. Krom tiuj klasoj da vortoj grekdevenaj sed (eŭrope) "internaciaj", ekzistas ankaŭ kelkaj radikoj verŝajne pruntitaj rekte el la greka, sed ili estas tre malmultaj. Sen vortaro ĉemane (mi verkis ĉi tion dum ferio en somerumejo), mi povas tuj pensi pri jenaj :

- kaj [identa forme kaj sence en la klasika greka]
- osto [greke οστέον/οστούν]
- hepato [greke ήπαρ, genitivo ήπατος, kun komenca (ekde 1982 ne plu skribata, kaj de 2000 jaroj ne plu prononcata) h; "hepatito" estas internacia vorto, sed laŭ mia scio, nur en la greka oni nomas la organon per tiu sama radiko]
- histo [greke ιστός, same kun komenca h; ankaŭ ĉi-kaze, derivaĵoj (histologio, histamino) ekzistas internacie, sed la radikvorto mem ne estas uzata ekster la greka]
- mjelo [greke μυελός, kiu signifas kaj "spina cerbo" kaj "ostocerbo", laŭ la lingvouzo rekomendata de Zamenhof sed tro kontraŭa al lingvokutimoj de modernuloj, por kiuj "cerbo" estas unualoke organo de pensado, kaj nur akcesore manĝebla molaĵo ene de la kranio]
- orta [greka adjektivo, origine signifanta "rekte staranta", sed uzata en geometrio en la senco de "orta angulo"; derivaĵoj (fr. orthogonal, orthonormal) ekzistas internacie, sed la radikvorto mem estas uzata en tiu senco nur en la greka kaj en Esperanto, kie ĝi oportune solvas la problemon de la dusenca franca "droit", angla "right" ktp.]
- eposo [ankaŭ ĉi-kaze, derivaĵoj abundas internacie, sed la radikvorto mem estas malmulte uzata ekster la greka]
- etoso [greke ήθος = moro - "etiko" devenas de ĝi - sed mi ne scias kiu lanĉis ĝin en Esperanto, kie ĝi tre prosperis en senco, kiun en aliaj lingvoj oni esprimas per metafora uzo de "atmosfero"]
- iĥtiokolo [greke ιχθυόκολλα = fiŝgluo - kie Zamenhof trovis tiun vorton, mi ne scias, sed ĝi estas Fundamenta]
- pri [la prepozicio; ekzistas samsona prepozicio en la rusa, sed la senco de la esperanta "pri" pli kongruas kun la greka περί = "ĉirkaŭ, koncerne". Male, nura hazardo estas la koincido de "po" kun unu el la sencoj de la greka από; tiu ĉi uzo de από ne estas antikva, kaj Zamenhof certe ne sciis pri ĝi, dum la rusa prepozicio по havas ankaŭ tiun sencon.]
- -id- [la prefikso; ekzistas forme kaj sence identa sufikso en la greka; "Nereidoj", ekzemple, estis en mitologio la filinoj de Nereo, "Atreidoj" la filoj kaj prafiloj de Atreo, ktp.]
- -ej- [la prefikso; ekzistas forme kaj sence identa sufikso en la greka, ekz. Ασκληπιείον = "kultejo de Asklepios, dio de kuracarto", aŭ Μαυσωλείον = "monumenta tombo de Maŭsolos, tirano de Halikarnaso", kaj metafore, ĉia maŭzoleo; tamen oni ne forgesu pri la samsignifa germana sufikso -ei, kiel en la vortoj Putzerei aŭ Konditorei.]

07-4 Ter gelegenheid van het UK in Japan werden in de vorige aflevering oude Japanse gedichten besproken. Ditkeer is een modern gedicht aan de beurt.

JAPANAĴOJ (2)

1) VORTPROVIZO

AMUZCENTRO	
Brilante ĉenas[1] orde parkitaj[2] aŭtoj, milde plenplenas[3] sunlumo, distingiĝas knabinaj ravaj[4] fajnhaŭtoj. Aer' serenas, parfuma nuko[5] perlas, modo tiranas en amuzcentra fluo[6], fraŭlinoj snobecon lernas. La milda lumo naskas[7] l'amon de l'aŭtuno, en film' brakumo[8] logas[9], sopiras[10] sentumo[11] de l' fraŭlin' al amindumo[12].	*1 vormt een ketting* *2 parkeren* *3 is boordevol, overvloedig* *4 verrukkelijk* *5 nek* *6 stroom* *7 baart* *8 omarming* *9 lokt* *10 verlangen* *11 senso, zin(tuig)* *12 het flirten*

Moderna poemo el "Lazur' kristala kaj pluv' susura" de **Masayuki Kuroda** (p. 51). Originale verkita en Esperanto. La aŭtoro naskiĝis en 1909. Esperantisto ekde 1949.
Li premiiĝis en Belartaj konkursoj.

--- O ---

Kuroda priskribas en la poemo "amuzcentron", kio estas tio?

unu aŭ pluraj konstruaĵoj, kie oni ofertas al la publiko multajn distraĵojn.

Ofte tia centro havas ludhalon[1]. Kiaj ludiloj troviĝas tie?

precipe[2] elektronikaj ludiloj.

Ĉu eblas danci tie?

Ne ĉiam estas ankaŭ dancplanko[3]

Ĉu eblas manĝi kaj trinki tie?
(drankgelegenheid, fastfoodrestaurant, snack-bar)

ne mankas trinkejoj kaj rapidlunĉejoj, (manĝetejojn, rapidmanĝejoj)!

Tie troviĝas ankaŭ disdon-aŭtomatoj, kiucele?
(cigaretten, snoep, softdrinks, bank)

por ke la publiko povu aĉeti cigaredojn, bombonojn, limonadon au aliajn refreŝigaĵojn.

kaj se oni forgesis sian monon hejme?

ankaŭ bank-aŭtomatoj aŭ mon(o)-aŭtomatoj estas surloke.

Per kiu detalo ni ekscias, ke en la amuzcentro de la poemo estas ankaŭ kinejo?

en film' ...

Per kiu detalo ni ekscias, ke tiaj amuzcentroj altiras amason da gejunuloj?

la aŭtoj ĉenas

Ankaŭ ĉe ni kreiĝis tiaj amuzcentroj. Kiel gejunuloj faris antaŭe por amuziĝi?

Ili iris al foiroj, al kermesoj.

Ree al la poemo:
Kp. la ĉeftemojn de la tri strofoj: ĉu estas ia rilato inter ili?

◇ *1a strofo*: la kadro de la alveno
2a strofo: la homoj, precipe la fraŭlinoj,
la etoso[4]: socialaj sentoj (modo, snobeco)
3a strofo: intimaj sentoj

◇ alia rilato: alveno, → en la centro plenaere[5], → ene de kinejo.

◇ kroma konstrulinio estas, ke ĉiu strofo komenciĝas per detalo pri la medio[6] por transiri al la priskribo de la fraŭlinoj.

Brilante ĉenas aŭtoj...: Per kiuj detaloj ni ekscias, ke la aŭtomobiloj estas bone prizorgataj?

Ili estas *orde* parkitaj kaj havas brilajn partojn, kromiitajn aŭ ne.

Kiuj partoj de aŭto plej ĝenerale estas tegitaj[7] de kromio[8]? *(bumpers, autoruiten, achteruitkijkspiegels; koplampen)*

la bufroj, la kadroj de la glacoj, la retrospeguloj, la reflektoroj

Kion sugestas la fakto, ke la aŭtoj 'ĉenas'?

la publiko venis multnombre, la aŭtoj staras bufro kontraŭ bufro.

Testu vin! *Relegu la tekston kovrante alterne la markitajn partojn kaj la nemarkitajn. Reesperantigu la subajn vortojn kaj uzu ilin en kunteksto.* 1 speelhal 2 vooral 3 dansvloer 4 stemming, sfeer 5 in de open lucht 6 milieu 7 bedekt (overtrokken) 8 chroom

Kion la termino[9] 'brilante' aldonas al la etoso?

| Ne temas pri malriĉa junularo. La veturiloj estas purajn bone flegitiaj. Ĉiuj sin pretigis por festo.

En poemo la vetero ofte respegulas la etoson. Ĉu ankaŭ ĉi tie?

| Jes: la suno plenplenas (verso 3). Ĉi tie, neniu ŝtormo, neniu tertremo[10]. La bela vetero invitas al ĝuado[11], promesas amuziĝon.

Knabinaj ravaj fajnhaŭtoj (verso 5). Kio en tiu ĉi strofo estas por la aŭtoro 'la kremo sur la glaciaĵo'[12]?

| Precipe la junulinoj, kiuj elaŭtiĝas, altiras lian atenton kaj lian admiron.

Priskribo de la haŭto:

| fajna[13] (kiel fajna oro), ŝminkita

(Plie pri 'fajna': vidu apude **noton 1**)

Kia ni povas imagi al ni la fajnan haŭton de tiuj junulinoj?

| freŝa, sen sulketoj[14], parfumita, glata, supla...

La junulinoj sin ŝminkas per ...

| belec(o)kremo, kosmetikaĵo, ŝminko.

Parfuma nuko perlas (verso 7): kial 'perlas'?

| pro la kolieroj.

Diferenco inter koliero, kolĉeno kaj ĉirkaŭkolo=?

| PIV: koliero = ornama kolĉen(et)o
| kolĉeno: ĉeno, portata ĉirkaŭ la kolo kiel efektiva aŭ simbola ligilo[15]. Ekz.: kolĉeno de oficistoj, de dresita urso[16]
| ĉirkaŭkolo: 1) = koliero; 2) ligilo ĉirkaŭ la kolo de besto

(Plie pri 'ĉeno': vidu sube 'Noto 2: ĉeno')

La vorto 'nuko' estas uzata en kelkaj esprimoj, ekz.: a) iu 'klinas la nukon antaŭ iu alia' = ? *(gehoorzaam, nederig, onderdanig, ondergeschikt)*

| ŝi/li estas obe(em)a, humila, subeca, subula

b) male, se iu 'ne facile klinas la nukon', ŝi/li estas *(stijfhoofdig , hardnekkig, weerspannig)*

| obstina, malmolnuka, rigidnuka,

c) alia esprimo: 'Sur lia nuko sidas pli ol peruko[17]' = ?

| li estas inteligenta.

'Modo tiranas' (verso 8). Ĉu nur en amuzcentroj?

Jen difino de 'modo' en PIV: "Nedaŭra, kaprica kutimo, moro[18] aŭ maniero, koncernanta precipe vestadon".

Testu vin! Modo = nedaŭra, ka... ku..., mo... aŭ ma..., koncernante pre...

'fraŭlinoj snobecon lernas' (verso 10)

Jen difino el PIV: "Snobo= homo, kiu konstante, senpripense kaj sendistinge admiras kaj imitas ĉion, kion ŝi/li opinias laŭmoda".

Testu vin!: "Snobo= homo, kiu kons..., senpri... kaj sendis... ad... kaj im... ĉion, kion ŝi/li opinias /...".

Interkrampe dirite: Esperanto havas nur kvar vortojn, kiuj komenciĝas per 'sn-'. Ĉu vi konas ilin?

| snajpero[19], snejlo (ne rekomendita vorto por 'gastropodo'[20]), snobo kaj snufi[21]

Noto 1: fajna.

Kia estas fajna oro, fajna arĝento?

| altkvalita, tre pura

Kiuj aliaj aĵoj povas esti fajnaj, ekstrakvalitaj, pursubstancaj? *(linnengoed, marmer, wijn, edelsteen, ...)*

| tolaĵo[22], marmoro, vino, (juvel)ŝtono, ...

Kion tiam signifas 'fajna plado'[23], 'fajna manĝaĵo'?

| ne nur bongusta, sed delikata, subtila

Kaj 'fajna orelo'?

| orelo kapabla distingi malfacile distingeblajn diferencojn, orelo de muzikamanto

Kaj kio estas 'fajna gusto' (en kuirejo, en artoj, en vendejo, ...)?

| de bona ĉefkuiristo[24] , de arta kritikisto, de bone edukita kliento, ...

Ĉu eblas fajnigi ies aŭ sian propran guston?

| Laŭ iuj jes, per la bona ekzemplo.

Testu vin! *Samaj ekzercoj*

9 (vak)term 10 aardbeving 11 het genieten 12 de kers op de taart 13 fijn 14 rimpels 15 band 16 getemde beer 17 op zijn nek zit meer dan een pruik = hij is verstandig 18 zede 19 sluipschutter *(angle: sniper)* 20 buikpotige 21 snuiven 22 linnengoed 23 gerecht, schotel 24 eerste kok

Noto 2: Ĉeno. *Ni parolis pri kolieroj kaj kolĉenoj. 'Ĉeno' estas multe uzata en kunmetaĵoj kaj kiel prefikso:*

Klarigu, kio estas <u>ĉenbutiko</u>. *(difinoj el aŭ laŭ PIV2)*

> Ĉenbutiko estas butiko, kiu apartenas kun pluraj aliaj al la sama entrepreno.

Klarigu, kio estas <u>ĉenfumanto</u>.

> Iu, kiu fumadas cigaredojn senĉese, ekbruligante[25] unu ĉe la stumpo de la alia.

Klarigu, kio estas <u>ĉenkanto</u>.

> Senakompana voĉa kanono je la unisono.

Klarigu, kio estas <u>ĉenlaboro</u>.

> Laboro ĉe ruliĝanta stablo[26], ĉe kiu ĉiu laboristo faras nur unu solan kaj ĉiam la saman manipulon.

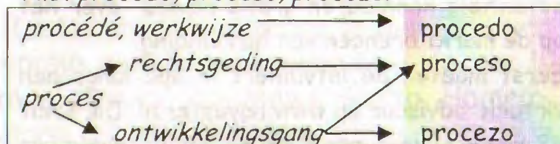
Klarigu, kio estas <u>ĉenletero</u>.

> Letero, kies tekston - ofte preĝo[27] aŭ monpeto[28] - la adresulo devas rekopii kaj plu sendadi al pluraj korespondantoj.

Klarigu, kio estas <u>ĉenreakcio</u>.

> Procedo, ĉe kiu unu reakcio kaŭzas tuj plian reakcion ktp.

N.B. <u>procedo, proceso, procezo.</u>

Klarigu, kio estas <u>ĉenstablo</u>.

> Aro da moviĝantaj stabloj kunigitaj kiel longa ĉeno. La ĉeno prezentas al la sinsekvaj laboristoj la aĵon, kiu devas esti prilaborata.

Klarigu, kio estas <u>kuplĉeno</u>.

> Ĉeno, kiu kuplas du <u>dentradojn</u>, ekzemple ĉe biciklo.

Klarigu, kio estas <u>montoĉeno</u>.

> Aro da sinsekvaj interligitaj montoj.

Klarigu, kio estas <u>nutroĉeno</u>.

> Natura ciklo de la organismoj, en kiu ĉiu estas manĝata de iu el pli alta nivelo (laŭ Grote Prisma Nederlands).

Klarigu, kio estas <u>ĉensegilo</u>[28a].

> Mekanika ĉeno, provizita per dentoj por segi arbojn, ŝtipojn[29] kaj similajn.

Klarigu, kio estas <u>trogĉeno</u>.

> N.B. Trogo[30] = granda pelvo[31]
> Ĉeno kun trogoj uzata en akvomaŝinoj.

Klarigu, kio estas <u>ĉenkolizio</u>[31a].

> Sinsekvo de kolizioj, en kiu ĉiu el ili kaŭzas la sekvantan.

Paroliga ekzerceto:

Provu rediri la suprajn difinojn!

Tria strofo

Kiel kompreni '<u>l'amon de l'aŭtuno</u>' (verso 12)?

> 'la aŭtuna amo'. Kp.: l'amon de l'aŭtuno / la amo al iu, al io.

Kia <u>etoso</u>[32] <u>regas</u>[32a] en la aŭtuna kinejo?

> Etoso romaneca, sentema.

Romaneco[33] estas karakterizata per ...

> tendenco al fantaziado, <u>revemeco</u>.

N.B. Kp. revi, sonĝi.

> revi: <u>imagi</u> tion, kion oni forte deziras.
> sonĝi: vidi kaj senti image dum la dormo.

ŜERCE pri modo kaj vestado.

<u>Kostum-efekt'</u>= Kostum-efekt' dependas plene de kiu estas ene.

(R. Schwartz, "... kun siaspeca spico", p. 80).

<u>N.B.</u> efekto /efiko

effect	------→ *indruk*	efekto
	------→ *uitwerking*	efiko

<u>Modo</u>= Provokita epidemio, kio pruvas, ke epidemioj povas esti provokataj (G.B. Shaw).

<u>Modo</u>= Afero tiom malbela, ke oni daŭre devas ŝanĝi ĝin (Oscar Wilde).

Kontraste al la supra temo:

<u>Nudisto</u>= Iu, kiu havas la avantaĝon ne devi etendi la manon por kontroli ĉu pluvas (Tom Pepe).

Preskoboldoj[34] *Korektu kaŝante la grizan fakon!*

en amuzcentra gluo	fluo
parfuma nuko peklas	perlas
surnuke kolero perlas	koliero
glata haŭto sen ŝinko	ŝminko
parfumaj nuloj perlas	nukoj
ranaj[35] knabinaj haŭtoj	ravaj
kolĉeno de presita ruso	dresita urso
en amuzcentro modo tizanas	tiranas
obstinulo ne klivas[36] la nukon	klinas[37]

Testu vin! *Samaj ekzercoj*

25 aansteken 26 werkbank, stellage, schraag
27 gebed 28 *mono-peto* geldaanvraag
28a kettingzaag 29 houtblok 30 trog, bak
31 kom, bekken 31a kettingbotsing 32 sfeer
32a heerst 33 het romantische
34 zetduiveltjes 35 *rano*: kikker 36 kloven
37 buigen

Prepozicioj		
	la kremo -- la glaciaĵo	sur
	klini la nukon -- iu alia	antaŭ
	bufro tegita -- kromio	de
	ĉeno provizita -- dentoj	per
	kontraste -- supra temo	al
	laboro -- ruliĝanta stablo	ĉe
	sin ŝminki -- belecokremo	per
	la strofo komenciĝas -- detalo	per
	la amo de gepatroj -- la infanoj	al
	romaneca tendenco -- fantaziado	al

---

2) UITWERKING VERTAALOPGAVE 2007-3

Pas op, een topverkoper (Mark van Baal, *Elsevier, 9 september 2006).*

Atentu, supervendisto.

En(iri) vendejon por mikroondilo (magnetrono), el ĝi (elveni) kun la plej nova plata televidilo. Kiel tio eblas? Plej verŝajne la kliento kapitulacis antaŭ ruza vendotekniko. En verda kostumo (kompleto), kun Mickey-Mouse-kravato ĉirkaŭkole, sur krepaj kaŭĉukplandoj kaj kun sensprita ŝerco surlipe, li alpaŝas al la kliento. "Bonvenon, kaf(o)taseton?" li demandas, dum li premas la manon de la klienton. Tiu ĉi kontrolas siajn fingrojn kaj diras, ke li ne volas kafon. "Lakton kaj sukeron?". Kun tia stereotipa bildo pri vendisto enkape kaj singarde kvazaŭ ili enpaŝus en minterenon, multaj homoj eniras en vendejojn (eniras vendejojn, *vd. noton 1*) por elektraj aparatoj kaj ceteraj elektronikaĵoj. Tamen ('spite tion', *vd. noton 2*), unu el kvar homoj forlasas la vendejon kun aĉetaĵo enmane. Ĉu do ili tamen lasis sin kapti? Aŭ ĉu ili trafis superan vendiston? Ĉi-lasta tute eblas. Dum unu eĉ ne najlon vendas, alia debitas ĉiusemajne por pli ol 30.000 eŭroj. Malgraŭ sia imago (spite lian imagon, *noto sube*) de malaltklerigita senfarulo (sentaŭgulo, senvalorulo) vendisto evidente devas iel kapabli. (Kapabli) kion do? "Supervendisto devas senpere (rekte) alpaŝi al la kliento, fari kontakton (PIV) kaj tuj io devas vibri inter ili," diras J. vd B., vendodirektoro Nederlando ĉe IMR. Kion li atentas ĉe kandidatiĝ-konversacio kun ebla vendisto? "Kiel iu moviĝas. Kiel li sin levas, alpaŝas al mi, ĉu li rigardas al mi en la okulojn, ĉu li ridas? Sed per (kun) afablaj (ĉarmaj) ridemuloj vi ne venkas en milito". (...)

Noto 1. 'eniri (en) vendejon. Kvankam PIV2 mencias 'eniri' kiel transitivan verbon, ĉiuj ekzemploj tie uzas la prepozicion 'en' (eniri en ion). La du solaj ekzemploj sen la prepozicio (eniri ion) estas citaĵoj el la magazino "Monato"!

Noto 2. spite: *in weerwil van, trots, ondanks, spijts.* 'Spite de io', 'spite al io' aŭ 'spite ion' (akuzativo anstataŭ prepozicio); ankaŭ *spit'al*, analogie al *dank'al.*

---

3) VERTAALOPGAVE VOOR 2007-5

Uitvindersconsult (Elseviers)

Mensen die menen een geniale vinding te hebben, kunnen sinds kort terecht op het zogeheten technostarterspreekuur. Zes kantoren geven tweewekelijks een consult in samenwerking met de Nederlandse Orde van Uitvinders. In oktober volgen nog zes kantoren. De Orde selecteerde uit zijn leden acht ervaren uitvinders. Deze coaches geven potentiële kandidaten gratis advies over het op de markt brengen van hun vinding.

Eerst moeten de uitvinders in spe langs een virtuele adviseur op www.novuster.nl. Die stelt 42 meerkeuzevragen over de haalbaarheid van het idee, zonder dat de uitvinder de precieze aard van zijn vinding hoeft te verklappen. Rolt hier een positief advies uit, dan maakt de Kamer van Koophandel een afspraak met een coach. Vervolgens lopen uitvinder en coach allerlei aspecten van de vinding door. Bestaat het product niet al ergens op de wereld? En is eerder een octrooi op iets vergelijkbaars aangevraagd? Ook wordt bekeken hoe het idee het beste kan worden beschermd, en of er überhaupt een markt bestaat voor het product. Is de uitkomst van dit alles positief, dan onderzoekt de coach of de vinding technisch uitvoerbaar is.

Vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek sturen: Emiel Van Damme,
Albert -I- straat 44, B-1703 Schepdaal.
Nieuw e-mailadres!
em.vandamme@skynet.be

Oni povus mencii ankaŭ la sufiksojn -ist-, -ism-, -eg- kaj -er-; sed la du unuaj, kvankam sendube grekdevenaj, estas tute internaciaj, kaj koncerne la du aliajn mi forte dubas pri ilia rilato (konjektata de Stamatiadis) kun la grekaj vortoj μέγας (=granda) kaj μέρος (=parto). Se paroli pri sufiksoj, la plurala -j estas sendube inspiritaj el la greka, ĉar -oj kaj -aj estas tre oftaj pluralaj finaĵoj en tiu lingvo (αι καλαί κόραι = la belaj knabinoj, οι αγαθοί άνθρωποι = la bonaj homoj). -n estas ankaŭ tre ofta akuzativa (singulara) finaĵo (την καλήν κόρην = la belan knabinon, τον αγαθόν άνθρωπον = la bonan homon), sed ĝian elekton en Esperanto sendube influis apoge ankaŭ ĝia ekzisto en la germana ("den guten Kameraden" k.s.). Kontraŭe, la participaj -nt- kaj -t- apartenas al klaso 3 : ili troveblas kaj en la greka, kaj en la latina, kaj en la germana.

5. Laste, oni povas mencii la nemalmultajn proprajn nomojn grekdevenajn - ne nur la strikte grekajn, kiel Ateno, Sparto, Homero, Platono (kiuj tamen estas esenca parto de la lingvo - kp. "spartaj vivkondiĉoj", "platona amo" k.s.), sed ankaŭ aliajn, pri kiuj oni ne tuj suspektus grekan originon : Eŭropo, Azio, ("Afriko", male, estas latindevena), Egipt(uj)o, Etiop(i)o, Libio - Andreo, Petro (sed ne "Paŭlo", latindevena), Georgo, Timoteo, Agata, Dorotea, Eŭlalia...

Εσπεράντο

Kiom da grekdevenaj vortoj enestas do en Esperanto? Nu, multegaj, se kunkalkuli ankaŭ la modernajn internaciajn kreaĵojn, kiel "magnetoskopo" aŭ "skizofrena"; se tamen oni limigas sin al tiuj vortoj, kiujn Esperanto certe ĉerpis rekte kaj ne tra la aliaj fontlingvoj el la greka, tre malmultaj (inter la Fundamentaj vortoj, verŝajne nur "kaj", "osto", "hepato" kaj, iom surprize, "iĥtiokolo").

Ni aldonu kvazaŭŝerce, ke grekdevenaj vortoj tiel abundas en la vortaroj de okcidenteŭropaj lingvoj, ke oni povas kunmeti tutajn paragrafojn per nur tiaj vortoj (plus, kompreneble, artikoloj, prepozicioj kaj similaj "gramatikaj" vortoj el la koncerna lingvo). En Esperanto, pro nia rezistemo al la inundo de "internaciaj" vortoj, tio estus iom malpli facila, sed amuzajn ekzemplojn oni povas trovi anglalingve en http://www.greeksongs.gr/zolotas.htm (alparolo de Xenophon Zolotas, tiama Mastro de la Centra Banko de Greklando, antaŭ la Internacia Mona Fonduso), kaj franclingve en la libro "Langues sans Frontières" de Georges Kersaudy.

Angelos TSIRIMOKOS

*soc.culture.esperanto

Karaj geamikoj festantaj la centjariĝon de la antverpena klubo La Verda Stelo,

mi volis aliĝi al via festado en mia persona nomo (ĉar mi trinkis multajn bongustajn kafojn ĉe vi, kaj eĉ unu aŭ du fojojn ĝuis bongustajn manĝojn) kaj tute oficiale en la nomo de Universala Esperanto-Asocio.

De la komenco de la movado estas batalo inter la "lokaj" esperantistoj kaj la "mondumaj" esperantistoj. La lokaj esperantistoj estas kiel la laboristoj en niaj socioj (antaŭe temis pri la kamparanoj). Temas pri la homoj, kiuj produktas ĉion, surbaze de kio niaj socioj funkcias: aŭtomobiloj, domoj, manĝaĵojn, ĵurnalojn, instruadon, ktp. Sen tiuj aĵoj nia civilizo, nia bonfarto ne ekzistus. La malsameco inter ni kaj la ekonomie malpli fortaj landoj estas ĝuste en tio, ke ĉe ni estas domoj, aŭtomobiloj kaj ĉiuj ceteraj aĵoj dum ĉe ili tio ne ekzistas.

Sed pro io stranga tiuj "simplaj" homoj ne ĝuas konatecon aŭ prestiĝo. Neniu ĵurnalo raportas pri la najbara vendisto, kiu per granda fortosteĉo kaj atento daŭre provizas tutan kvartalon per la plej freŝa pano, ekzemple, aŭ pri la masonisto, kiu falas el la tria konstruata etagxo. La ĵurnalo preferas raporti pri la falo de la princino dum ŝi skias. Kaj princinoj estas tre pli admirataj ol masonistoj.

Ankaŭ en Esperantujo okazas iomete tiel. Pro tio laborantoj en lokaj kluboj ne ricevas tiom da atento, kiom ili meritas, ĉar ja ĉio dependas de ili. La plej brila "monduma" esperantisto povus eĉ sukcesi paroli kun eŭropa parlamentano, sed ĉu tio en la fino estas pli aŭ malpli grava ol la du nove akiritaj esperantistoj pere de loka klubo? Mi ne scias. Ĉio estas necesa. Kvankam mi daŭre restas ĉe la impreso, ke la fama parolado de roma senatano, kiu konvikis la foririntajn sklavojn reveni labori, ĉar la manoj mortus se la ventro ne ricevus manĝon, estas iel trompa.

Ĉiukaze, ĉi tiu tuta babilado estis necesa por montri ke prezidantoj babilas, dum esperantistoj informas, instruas kaj utiligas.

Tiun laboron faris kun rimarkinda sukceso La Verda Stelo dum unu jarcento kaj en multaj malfacilaj momentoj de tiu jarcento. Mi klinas min antaŭ la laboro de vi kaj de la antaŭaj generacioj de antverpenaj esperantistoj. Tiu laboro estis kaj plu esstas unu el la angul-ŝtonoj de la tutmonda konstruaĵo de Esperanto.

Multajn sukcesojn al La Verda Stelo en la dua jarcento!

Renato Corsetti
Prezidanto de UEA

PISA

Met PISA vergelijkt de OESO al sinds enkele jaren de kwaliteit van het onderwijs wereldwijd. De Europese Unie zou PISA nu ook willen gebruiken om de kennis van vreemde talen van tieners te testen. (http://www.spiegel.de/schulspiegel/wissen/0,1518,477164,00.html, ook Taalpost, Metro 16.4.2007)

Frans met muis

Twee basisscholen uit Temse gaan vanaf volgend schooljaar Frans geven in het eerste leerjaar. Om te beginnen gebeurt het in de middagpauze, later zou het geïntegreerd worden in het normale lessenpakket. De aanpak is speels: met een mascotte Pistache, een groenblauwe muis in de vorm van een handpop. Het is de bedoeling dat de kleuters enkele woordjes Frans kunnen spreken op het einde van het schooljaar. (Het Nieuwsblad, regio Antwerpen, 24.4.2007)

Waldorfscholen

H. Barz en D. Randoll voerden een grootschalig onderzoek uit naar het beroepsleven van Duitsers die studeerden in Waldorfscholen (in België beter bekend als Steinerscholen). De belangrijkste tekortkomingen in de opleiding waren spelling en talenkennis, maar dat heeft niet belet dat zij zowel in latere studies als in hun professionele carrière uitstekende resultaten haalden. Vermoedelijk heeft dat echter niet alleen met het onderwijs te maken, maar ook met het feit dat leerlingen van deze scholen overwegend uit intellectuele milieus komen. (Der Spiegel, 17/2007)

Liever Engels dan Frans

In de Duitse regio's nabij de Franse grens wil de overheid het Frans verplichten als tweede taal in de middelbare scholen. Zowel ouders als scholen verzetten zich daartegen: zij willen dat Engels op de eerste plaats komt, zoals elders in Duitsland. Tegen Frans in de lagere scholen is minder bezwaar; dat is toch maar om te spelen... Aan de Franse kant van de grens kiest de overgrote meerderheid vanzelfsprekend voor Engels. (Der Spiegel, 18/2007)

Een taal in 33 uur voor 33 euro

René Bastin, oprichter van de CERAN-talenschool in Spa, heeft na de verkoop van deze school een nieuwe leermethode uitgewerkt: Balingua. Met een internetcursus die 33 uur duurt en 33 euro kost, belooft hij een basiskennis van een vreemde taal. Een kennismaking van 20 minuten is gratis. Wie test dit eens en brengt er verslag over uit? (www.balingua.com, www.universalapproach.com, F-Metro, 7.5.2007)

ESPERANTO

Fotoarchief

De Oostenrijkse Nationale Bibliotheek heeft, zoals bekend, een van de grootste Esperanto-collecties ter wereld. Nu wordt geleidelijk ook het fotoarchief gedigitaliseerd en ter beschikking van het publiek gesteld, zie http://www.bildarchivaustria.at/default.aspx. De omschrijvingen zijn in het Duits; als bijvoorbeeld naar foto's uit België gezocht wordt, moet „Belgien" als zoekterm opgegeven worden. (ret-info)

Linux

De Esperanto-gebruikers van Linux en „Open Software" hebben voortaan een eigen website op http://www.liberaprogramaro.net/ en een eigen discussiegroep op http://groups-beta.google.com/group/eliberaprogramaro. (ret-info)

Toerisme

De Esperanto-groep van Le Havre (Frankrijk) heeft een website ontworpen met een overzicht van elke plaats ter wereld waar je met Esperanto iets kan doen. Hier en daar zijn er nog fouten en tekorten; het kan dus nuttig zijn dat iedereen voor zijn eigen woonplaats nagaat of iets moet worden toegevoegd. (http://www.gvidilo.org/)

Panorama's
Interessant voor wie herinneringen wil ophalen aan het congres in Vilnius in 2005 of voor wie een reis naar Litouwen plant: op www.panoramas.lt staat een grote reeks panoramische beelden van bezienswaardigheden, met o.m. uitleg in het Esperanto. Het is wel nuttig eerst de helpfunctie te raadplegen om te weten hoe alles werkt. Voor gebruikers van Mozilla Firefox zijn er enkele problemen. (Revuo Esperanto, 5/2007)

Fotowedstrijd
Het tijdschrift „La Ondo de Esperanto" uit Kaliningrad organiseert jaarlijks een fotowedstrijd. Het onderwerp is vrij; er is wel een speciale prijs voor het thema „feesten". Men kan nog foto's inzenden tot 1 december 2007. Het reglement staat op http://www.esperanto.org/Ondo/Ind-fk.htm. (ret-info)

PROMENO EN HULST - 15 SEPTEMBRO

La Zeland-Flandrujaj esperantistoj invitas vin partopreni la posttagmezan promenon en la urbo "Hulst" je la 15-a de septembro 2007

Ni elektis tiun urbon pro ĝia historia valoro. Ĉirkaŭ la urbo troviĝas la iamaj remparoj, kiuj ampleksas 3,5 kilometrojn. Ekde la fortikaĵoj vi ĝuos belan panoramon kaj la karakteriza turpinto de la baziliko estas okulfrapa. Kompreneble, ankaŭ en la centro de la urbo estas diversaj vidindaĵoj, i.a. la urbodomo (de la jaro 1534).

PROGRAMO
13.00: Ni kunvenos en la restoracio "De Halve Maan", vlakbij het stationsplein.
14.00: Gvidisto akompanos nin dum la promeno al la centro kaj baziliko, kaj trans la remparoj.
17.30: Komuna manĝo en la restoracio "De Vest". La kuiristo proponis al ni menuon, kiu konsistas el antaŭmanĝaĵo, precipa manĝaĵo kaj ankaŭ deserto.

- **Bonvolu sciigi nin pri viaj partopreno kaj menuo-elekto antaŭ la 1-a de aŭgusto;**
- **Vegetaranoj anoncu sin antaŭe.**

KOSTOJ:

Ni petas po 25 eŭroj por la gvidisto, taso da kafo (teo) en "De Halve Maan" kaj ankaŭ la manĝo en "De Vest", sed ne la trinkaĵoj en la paŭzo kaj dum la manĝo.

Ni atendas vian pagon antaŭ la komenco de la promeno.

ADRESO:

Jan kaj Det Koning
Van Speykstraat 19
4535 BN Terneuzen
Nederland

Tel.: 31 (0)115 - 694 670
E-mail: det@digitalplaygrounds.com

(Nederlandlingva) MENUO

Voorgerecht:
A.1: salade van scampis
of A.2: carpaccio van ossenhaas

Hoofdgerecht:
P.1: mix grill (5 soorten vlees)
of P.2: gegrilde zalm met saŭs

Dessert:
Grand dessert (ijs, vers fruit, ...)

Tenzij anders vermeld zijn alle vergaderingen gratis en voor iedereen toegankelijk. Let wel dat de meeste activiteiten in het Esperanto doorgaan. Uiteraard zijn we steeds bereid geïnteresseerde bezoekers in het Nederlands te woord te staan.

ANTWERPEN – Groep "Esperanto-Antwerpen"
www.geocities.com/esperanto_antwerpen

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.15 uur. Iedereen is welkom.

Het programma kan gewijzigd worden bij aanwezigheid van bezoekers uit het buitenland.

vrijdag 6 juli: zomerprogramma: hobby's
vrijdag 13 juli: foto/filmreportage jubileumfeest
vrijdag 20 juli: zomerprogramma: hobby's
vrijdag 27 juli: zomerprogramma: hobby's
vrijdag 3 aug.: kwis-spel
vrijdag 10 aug: zomerprogramma: hobby's, eventueel uitzending beluisteren van het Wereldcongres in Japan
vrijdag 17 aug: zomerprogramma: hobby's
vrijdag 24 aug: eerste verslagen van het Wereldcongres e.a. bijeenkomsten
vrijdag 31 aug: zomerprogramma: hobby's

Meer details over het programma kan je vinden op de webpagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Of telefonisch via 03 234 34 00.

BRUGGE – Paco kaj Justeco

8 *juni*: Esperanto-café (20-24 u) in "De Patio", het opvangcentrum voor vluchtelingen: zie pagina 18.

Ook andere info bij Heidi_Goes@yahoo.com of 050/675178 (na kantooruren).

BRUSSEL – Esperantista Brusela Grupo
http://users.belgacom.net/EBG

Opgelet: nieuwe vergaderplaats: gebouw Van Maerlant, op de hoek van de gelijknamige straat en de Belliard-straat, tegenover het Leopoldpark, dicht bij metrostation Maelbeek. Aangezien dit gebouw tot de Europese Instellingen behoort, is er een vrij strenge controle. Bezoekers gelieven zich op voorhand aan te melden.
Info: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14, helene.falk@skynet.be

Om per e-post op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten van de Brusselse groep, stuur je een leeg berichtje naar: esperanto-en-bruselo-subscribe@yahoogroups.com.

GENT – La Progreso
http://www.esperanto.be/gent

Clubhuis: "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

Zaterdag 15 september: Deelname aan de Gentse cultuurmarkt.

KALMTHOUT – La Erikejo
http://users.telenet.be/La.Erikejo/Index.htm

Bijeenkomsten vinden telkens plaats vanaf 20 uur in het Parochiecentrum van Heide (achter de kerk, vlakbij het NMBS-station *Heide)* tenzij anders vermeld.
donderdag 19 juli: Terrasbijeenkomst *(20.00-22.00)* in de tuin van Johan en Kris Donckerwolke (0497 474 412). Plaats en tijdstip: Heidestraat 24, Kapellen.
Info: Mireille Smet-Storms op 03 666 83 19 of via mireillestorms@hotmail.com

KAPELLE – Esperanto-Grupo "Meza Zelando"
Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
esperanto.kortrijk@esperantoland.org

Opgelet: Nieuwe locatie voor onze activiteiten: Erfgoedhuis zaal 2, O.L.Vrouwstraat 45 te Kortrijk tel. 056 27 74 24. Elke vierde dinsdag van iedere maand (met uitzondering van juli en augustus). De derde dinsdag indien de vierde een feestdag is.

Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30. Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen bij verandering van locatie.

De **stadsbibliotheek van Kortrijk** beschikt over een uitgebreid **Esperantofonds**. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken. Geef een seintje aan Daniëlle Demeyere, bibliothecaris tel. 056-27 75 00 (algemene balie). Of stuur een berichtje naar Danielle.Demeyere@kortrijk.be.

LEUVEN - Esperanto 3000
http://www.esperanto.be/esperanto3000

Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven. Voor de meest recente informatie over ons programma

kan je steeds terecht op onze webpagina.

Juli-augustus: vakantie

Info: Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris@versateladsl.be

LIMBURGSE ESPERANTO-VERENIGING (LEV) (met zetel in PEER)

http://users.skynet.be/sky53810/

Elke eerste donderdag van de maanden oktober tot mei: vergadering, voordracht of conversatie in het Esperanto. Andere donderdagen (oktober tot mei): Esperantocursus. Begeleiders: Jan Doumen en Henri Schutters.

In Cultuurcentrum "'t Poorthuis" Zuidervest te Peer, elke donderdag van 20 u. tot 22 u.

LONDERZEEL

Cursus voor beginners elke maandag 19-21 u, en voor gevorderden elke donderdag van 20-22 u. in Hof ter Winkelen.

Info: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. of: J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.

OOSTENDE – La Konko - Telkens om 19u

Het nieuwe werkjaar start op maandag 10 september met de gespreksavond om 19u

In de loop van september zal ook het kookboekje officieel voorgesteld worden, uitgegeven ter gelegenheid van 20 jaar La Konko.

Meer info: Marc (0486/362365) - Else (0473/528418) - Flory (059/702914) of via e-post : marc.cuffez@pandora.be of lakonko1987@yahoo.fr

TIENEN – La Hirundo

http://home.tiscali.be/lahirundo/

Basiscursus volgens de Cseh-methode: elke maandag van het schooljaar van 19 - 21u.

Cursus voor gevorderden (19-20u) gevolgd door maandelijkse samenkomst (tot 22u): elke laatste maandag van de maand.

Info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel en fax: 016 / 81 52 46, e-post: bert.boon@skynet.be

TURNHOUT

Cursus voor gevorderden op dinsdag 9-11u. Dinamo/ Warande, Congoplein 1, Turnhout.

Radio-uitzendingen in het Esperanto

Op http://www.akueck.de/eodx.htm staat een volledig overzicht van de frequenties en tijdstippen van de radio-uitzendingen.

Contactadressen in Vlaanderen

ANTWERPEN *Esperanto-Antwerpen*, p/a Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, E-post: esperanto-antwerpen@esperanto.be
BRUGGE *Paco kaj justeco*, H. Goes, Assebroeklaan 2, 8310 brugge, 050/675178, heidi_goes@yahoo.com
BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, 1640 St.-Genesius-Rode, tel. 02 358 42 14, E-post: helene.falk@skynet.be
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, E-post: gent@esperanto.be
KALMTHOUT *La Erikejo*, Mireille Smet-Storms op 03 666 83 19 of via mireillestorms@hotmail.com
KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30, E-post: esperanto.kortrijk@esperantoland.org - Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.
LEUVEN *Esperanto 3000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: rogergoris@versateladsl.be.
LIMBURG *Limburgse Esperantovereniging* H. Schutters, Panhovenstraat 10, 3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be.
LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, 8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65 (gsm)
ROESELARE / TIELT zie **KORTRIJK**
TIENEN *La Hirundo* B. Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46, e-post: bert.boon@skynet.be.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+fax: 014 45 13 29. E-post:dan.vanherpe@telenet.be

Contactadressen in Nederland

ALKMAAR Joh.Heijstra, Breedelaan 69, 1851 MB Heiloo, tel.(072) 5332344.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Molenstraat 20, 7607 AL Almelo. Tel. 0546 819403.
APELDOORN: Mevr. A. Schouten, Dintel 20, 733 MC Apeldoorn. Tel. 055 5332923.
BEVERWIJK *Stelrondo* R. Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
DEN HELDER *Esperanto-klubo Den Helder* , Kruiszwin 1205, NL-1780 LE Den Helder.
DEVENTER zie **ALMELO**.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GRONINGEN *Esperantocentrum*, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen, tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88, http://pingveno.nl/klubo
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.
LEIDSCHENDAM-VOORBURG: M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29. E-post: marjet.erasmus@zonnet.nl
MIDDELBURG zie **KAPELLE**
ROTTERDAM *Merkurio* P. Schuil, Park Vossendijk 331, 3192 XG Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TANEF/La Migranto Aad Demmendaal-o/d Brouw, Boekenrode 11, NL-3085 JA Rotterdam. E-post:a.m.demmendaal@planet.nl.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
VOORBURG: zie Esperantogroep LEIDSCHENDAM-VOORBURG
WIJLRE Esperantogrupo Marnolando, Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM Esperantocentrum PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33.
E-post: info@fel.esperanto.be. Internet: www.esperanto.be
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging / Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, E-post: fleja@esperanto.be.
ILEI-Belgio: Iwona Kocieba, Graaf de Fienneslaan 54, BE-2650 Edegem, iwona.kocieba@telenet.be
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Stein Hautekees, Barcène 2b, 559 Ciney, post@sel-belgio.be; http://www.sel-belgio.be
Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13.
E-post: mardelforge@brutele.be.
Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel:059 50 18 25.
Esperanto-Nederland, Tulpstraat 110, 2841 AE Moordrecht (Nederland), Tel.: 0182-374058, E-post: sekretario@esperanto-nederland.nl.
Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44. E-post: uea@inter.nl.net.

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Lode Van de Velde, Hof Van Tichelen 20/3, 2020 Antwerpen, 03/899.08.73, lodchjo@yahoo.com
Ondervoorz.: Flory Witdoeckt, Wittenonnenstraat 7, 8400 Oostende, 059/70.29.14, flory@witdoeckt.be
Penningm.: Helena Van der Steen, Turnhoutsebaan 459, 2140 Borgerhout, h.vdsteen@tiscali.be
Secretaris: Kevin De Laet, muizenstraat 5/3, 2060 antwerpen, KevinDL@hotmail.com
Bestuurslid: Walter Vandenkieboom, Wittenonnenstraat 7, 8400 Oostende, 059/70.29.14
Bestuurslid: Bart Demeyere, Albert Dyserynckstraat 28, 8200 Brugge bart.demeyere@esperanto.be
Bestuurslid: Yves Nevelsteen, Koning Albertlaan 147, 9000 Gent. Tel. 09/3307156, yves.nevelsteen@telenet.be

ISSN-0772-540 X Afgiftekantoor Antwerpen X
Tweemaandelijks tijdschrift

De eerste Herman de Coninck vertaald naar het Esperanto.

Dinsdag 22 mei 2007 was het exact 10 jaar geleden dat Herman de Coninck overleed. De Vlaamse Esperantobond (VEB) herdenkt deze dichter met de Esperantovertaling van zijn eerste bundel "De lenige liefde", die volgens Wikipedia de bestverkochte dichtbundel van de 20ste eeuw is.

De vertaling verschijnt met toestemming van Kristien Hemmerechts in een tweetalige uitgave met als Esperantotitel "La supla amo". Op deze manier hoopt de VEB de dichtkunst van Herman de Coninck ook bij niet-Nederlandstaligen bekend te maken over de hele wereld. Het Esperanto is dankzij zijn soepele en regelmatige structuur namelijk uitermate geschikt om het originele woordgebruik van de Coninck, met uitdrukkingen zoals 'in mijn honderd opnieuwe havens' getrouw weer te geven.

De VEB heeft reeds tientallen werken uit de Nederlandse literatuur uitgebracht in Esperantovertaling, waaronder werken van Guido Gezelle, Felix Timmermans, Ernest Claes, August Vermeylen, Simon Carmiggelt, Leopold Vermeiren. Aan dit lijstje wordt nu eindelijk ook Herman de Coninck toegevoegd.

Titel: De Lenige Liefde / La Supla amo
ISBN: 90-77066-32-4
Prijs: 16 euro.

Mendu: rete: www.retbutiko.net
telefone: 03 / 216.02.36

